

В. О. Шведун,

д. держ. упр., професор, професор кафедри економіки та публічного управління, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5170-4222>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.6.185

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ ЗБАЛАНСОВАНИМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ

V. Shvedun,

Doctor of Science in Public Administration, Full Professor, Professor of the Department of Economics and Public Administration, National Aerospace University named after M.Ye. Zhukovsky "Kharkiv Aviation Institute"

MODERN CONCEPTS OF ENSURING OF PUBLIC ADMINISTRATION OF SUSTAINABLE BALANCED SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS

У статті здійснено дослідження сучасних концепцій забезпечення публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів. Зокрема, проаналізовано нормативні акти, що регулюють питання забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів. Охарактеризовано закордонні системи законодавства щодо забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів. Проведено нормотехнічне опрацювання питань забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів.

Показано, що більшість закордонних систем законодавства відзначається проявом реакції на конкретні політичні процеси та декларативністю положень щодо повноважень органів влади з організації та реалізації стратегії забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки. Разом із тим, непоодинокими є випадки, коли відбувається виправлення концептуальної помилки, допущеної при розробці системи законодавства щодо рівності повноважень у сфері забезпечення безпеки не тільки органів виконавчої влади і виборних представницьких органів, а й важливості залучення до цього процесу громадськості.

Зазначено, що концептуальний аналіз публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів дозволяє стверджувати, що воно здебільшого відзначається декларативністю основних законодавчих актів сучасному стану соціально-економічної безпеки і тим викликом, які обумовлені поточним станом розвитку світової економіки та спільноти. Така декларативність законів не може сприяти підвищенню результативності діяльності державного апарату в забезпеченні соціально-економічної безпеки країни.

Підкреслено, що непоодинокими є випадки, коли відбувається виправлення концептуальної помилки, допущеної при розробці системи законодавства щодо рівності повноважень у сфері забезпечення безпеки не тільки органів виконавчої влади і виборних представницьких органів, а й важливості залучення до цього процесу громадськості. Дане зауваження є аргументом на користь провідної ролі держави у сфері забезпечення безпеки як соціального інституту.

The article studies modern concepts of ensuring of public administration of sustainable balanced socio-economic development of regions. In particular, the normative acts regulating the issues of ensuring of sustainable balanced socio-economic development of regions are analyzed. The foreign systems of legislation to ensure sustainable balanced socio-economic development of regions are characterized. A normotechnical study of the issues of ensuring of a stable balanced socio-economic development of the regions is carried out.

It is shown that most of the foreign systems of legislation are marked by the manifestation of reaction to specific political processes and declarative provisions regarding the powers of the authorities to organize and implement the strategy of ensuring of internal and external security. At the same time, there are cases when there is a correction of a conceptual mistake made in the development of a system of legislation on equality of powers in the field of security not only of executive authorities and elected representative bodies, but also the importance of involving the public in this process.

It is specified that the conceptual analysis of public administration of stable balanced socio-economic development of regions allows to assert that it is mostly marked by the declarative nature of the main legislative acts of the current state of socio-economic security and the challenges that are caused by the current state of development of the world economy and community. Such a declarative nature of the laws cannot contribute to increasing of the effectiveness of the state apparatus in ensuring of the socio-economic security of the country.

It is emphasized that there are cases when there is a correction of the conceptual error made in the development of a system of legislation on equality of powers in the field of security not only of executive authorities and elected representative bodies, but also the importance of involving the public in this process. This comment is an argument in favor of the leading role of the state in the field of security as a social institution.

Ключові слова: публічне управління, стійкий збалансований розвиток регіонів, соціально-економічний розвиток.

Key words: public administration, sustainable balanced development of regions, socio-economic development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Завдання належного забезпечення всіх сфер життєдіяльності самостійно не здатен вирішити й бізнес, і річ не тільки в недостатності його економічної могутності, але й в неминучій розбіжності приватних і корпоративних інтересів як між ними, так і з загальнонаціональними інтересами. Звичайно, правильним запереченням буде вказівка на корупційність сучасного світу, її підконтрольність інтересам держави. При цьому Україна відзначається надмірно орієнтованим представленням інтересів великого бізнесу. У той же час, держава потенційно є єдиним реальним претендентом на виконання вищевка-

заної задачі, яка переходить у площину функціонування держави як структури, здатної виконати стратегічні завдання й управляти за допомогою цієї структури соціально-економічним розвитком. Це можливо, у першу чергу, шляхом створення відповідної нормативно-правової бази публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Наразі важливою дослідницькою проблемою є з'ясування питання про те, наскільки стійкий збалансований розвиток регіонів впливає на загальні соціально-економічні тенденції та процеси. Велика кількість наукових публікацій пов'язана з популярністю й актуальні-

стю предмета дослідження, але бракує наукових оглядів щодо якості державних програм і стратегій публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою роботи є дослідження сучасних концепцій забезпечення публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів.

Для досягнення поставленої мети в роботі пропонується поставити та вирішити такі завдання:

- проаналізовано нормативні акти, що регулюють питання забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів;
- охарактеризувати закордонні системи законодавства щодо забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів;
- здійснено нормотехнічне опрацювання питань забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Законодавство, що регулює питання забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів, має складатися з документів, які не можуть відкрито декларувати конфронтацію з іншими країнами й інтересами, хоча фактично такі процеси подекуди неминучі в разі їх ініціації іншою стороною. Так чи інакше міждержавна конкуренція постійна, поки сторони дотримуються своїх інтересів і прагнень. У цьому полягає одна зі складностей при розробці правових документів або подальшому аналізі вже існуючих. Якщо закони, що регламентують, наприклад, експорт або імпорт будь-яких технологій, за визначенням носять більш вузький і конкретний характер, і їх результативність може бути оцінена з точки зору наслідків їх прийняття, то складнішою проблемою є оцінка концепцій і стратегій, що визначають вектори держави у сфері забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів [1; 5].

Ще одна особливість означеного питання полягає в тому, а чи існує система законодавчих актів, які регулюють у повній мірі сферу стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів. Насамперед, мова йде про частину законодавства щодо державного устрою і безпеки життєдіяльності, що під якою розуміють стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також можливість прогресивного розвитку особистості, суспільства і держави [2; 4].

Згідно із цим визначенням основним суб'єктом забезпечення безпеки є держава, яка здійснює свої функції в цій сфері через органи законодавчої, виконавчої та судової влади (вони ж утворюють і організаційно-інституційну систему безпеки). У цьому полягає визнання тієї провідної ролі держави в забезпеченні в тому числі й соціально-економічної безпеки, яка досягається проведенням єдиної державної політики в галузі забезпечення безпеки, заходів економічного, політичного, організаційного та іншого характеру, адекват-

них загрозам життєво важливим інтересам особистості, суспільства і держави.

Варто відзначити, що до основних функцій вищезазначеної системи безпеки можна віднести виявлення і прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз життєво важливим інтересам об'єктів безпеки, здійснення комплексу оперативних і довготривалих заходів щодо їх попередження та нейтралізації [3; 4].

Більшість закордонних систем законодавства відзначається проявом реакції на конкретні політичні процеси та декларативністю положень щодо повноважень органів влади з організації та реалізації стратегії забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки. Разом із тим, непоодинокими є випадки, коли відбувається виправлення концептуальної помилки, допущеної при розробці системи законодавства щодо рівності повноважень у сфері забезпечення безпеки не тільки органів виконавчої влади і виборних представницьких органів, а й важливості залучення до цього процесу громадськості. Дане зауваження є аргументом на користь провідної ролі держави у сфері забезпечення безпеки як соціального інституту [1; 2].

Варто відзначити, що в Україні також закладені загальні положення про безпеку, що передбачають подальший розвиток цієї теми в законодавчих актах за більш вузькими напрямками, які покликані регламентувати конкретні сторони діяльності держави. Ймовірно, таке нормотехнічне опрацювання питань безпеки, тим більше соціально-економічної безпеки, не могло бути здійснено інакше в той час в найкоротші терміни.

Концептуальний аналіз публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів дозволяє стверджувати, по-перше, що воно здебільшого відзначається декларативністю основних законодавчих актів сучасному стану соціально-економічної безпеки і тим викликом, які обумовлені поточним станом розвитку світової економіки та спільноти. Така декларативність законів не може сприяти підвищенню результативності діяльності державного апарату в забезпеченні соціально-економічної безпеки країни [2; 5].

Друга теза пов'язана з тим, що законодавчі акти, які стосуються сфери публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів, не утворюють систему, їх прийняття має фрагментарний і факторно зумовлюючий характер. Ці документи — спроба нарости очевидні прогалини в законодавстві і вирішити наростаючі проблеми соціального й економічного характеру в певних сферах або вирішити політичні проблеми. В останньому випадку прийняті документи є запізнілою відповіддю влади на накопичені проблеми й невраховання думки суспільства щодо них (незважаючи на те, ким готувалися і вносилися пропозиції щодо законопроектів у цій сфері — академічними колами, лобістами великого бізнесу чи іншими ініціативними групами) [1; 4].

Третя теза полягає в тому, що наявні документи носять "оборонний" характер, оскільки відповідають на ті проблеми в даній сфері, які визначені владними структурами як загрозові державним інтересам. Даний висновок необхідно розбити на дві частини для того, щоб акцентувати увагу на такому:

1) такого роду законодавча база є завжди запізнілою; вона реагує на ті процеси, які вже відбуваються і

досягають загрозливого рівня, який стає небажаним або небезпечним;

2) існуюча законодавча база у своєму оборонному характері виявляє пасивність по відношенню до негативних процесів у життєдіяльності суспільства. Тобто таке законодавство, вже на момент свого ухвалення запізнюючись по відношенню до динаміки небажаних процесів, ще й намагається локалізувати їх тоді, коли воно вже не може виконати таке завдання, і не містить у собі механізмів попередження таких процесів або механізмів випереджаючої компенсації таких процесів [3; 4].

Четверта теза — небажання або нездатність державно-владних структур скористатися наявною законодавчою базою для такого:

1) здійснення комплексу практичних заходів, спрямованих на забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів;

2) подальшого розвитку законодавчого забезпечення публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів.

Власне кажучи, четверта теза пов'язана з певною відсутністю політичної волі державно-владних структур, яка могла бути спрямована на вирішення аналізованих проблем [1; 2].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У цілому, конкретні кроки щодо вдосконалення процесів публічного управління стійким збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів повинні випереджати комплексне опрацювання всіх боків даної проблеми.

Різниця (розбіжність) корпоративних, приватних інтересів і державних, а також розбіжність цих інтересів з інтересами різних соціальних верств населення, викликає необхідність активних дій держави щодо формування програми забезпечення стійкого збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів і її втілення в життя. Таке завдання не може вирішуватися зусиллями населення — воно не об'єднано в структури, здатні підійти до вирішення такого складного та масштабного завдання. Суспільство, громадські об'єднання, як і окремі політичні партії, виступаючи виразниками інтересів, покликані привертати увагу влади до тих чи інших суспільно важливих питань.

Література:

1. Білак Г. Діагностика подібності регіонів України за проблемами соціально-економічного розвитку. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 12. С. 115—123.
2. Герасимчук З. Економічна сутність інвестиційної інфраструктури регіону. Регіональна економіка. 2008. № 5. С. 1—9.
3. Залуцький В.П. Сутність соціально-економічного розвитку машинобудівних підприємств: методи та принципи їх забезпечення. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19. С. 163—169.
4. Корж І. Ф. Державна безпека: методологічні підходи до системи складових понять. Правова інформатика. 2012. № 4 (36). С. 69—75.
5. Телебенєва, Є., Баріло, І. Соціально-економічний розвиток регіону як об'єкт суспільно-географічного дослідження. Часопис соціально-економічної географії. 2016. № 19 (2). С. 152—156.

References:

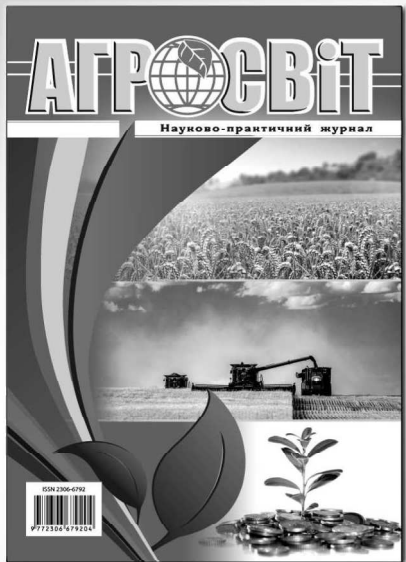
1. Bilak, H. (2013), "Diagnostics of similarity of regions of Ukraine on the problems of socio-economic development", Aktualni problemy ekonomiky, vol. 12, pp. 115—123.
2. Herasymchuk, Z. (2008), "Economic essence of the investment infrastructure of the region", Rehionalna ekonomika, vol. 5, pp. 1—9.
3. Korzh, I. F. (2012), "State security: methodological approaches to the system of constituent concepts", Pravova informatyka, vol. 4 (36), pp. 69—75.
4. Telebenieva, Ye., Barylo, I. (2016). "Socio-economic development of the region as an object of socio-geographic research", Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafii, vol. 19 (2), pp. 152—156.
5. Zalutskyi, V. P. (2009), "The essence of socio-economic development of machine-building enterprises: methods and principles of their provision", Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy, vol. 19, pp. 163—169.

Стаття надійшла до редакції 28.02.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292